

بسم الله الرحمن الرحيم

تفکر انتقادی در برنامه آموزشی

تجربیات مهارت‌های تفکر انتقادی، سواد و فلسفه در کلاس درس ابتدایی

نویسندگان:

مال لسیستر و دنیس تیلور

مترجمان:

نیلوفر میکاییلی (عضو هیئت علمی دانشگاه محقق اردبیلی)

محمد علی قاسمی نژاد (دکترای روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی)

یاسر حبیبی (کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی)

سرشناسه	لستر، مال Leicester, Mal
عنوان و نام پدیدآور	تفکر انتقادی در برنامه آموزشی: تحول مهارت‌های تفکر انتقادی. سواد و فلسفه در کلاس درس ابتدایی / نویسندگان مال لسیستر، دنیس تیلور، مترجمان نیلوفر میکائیلی، محمدعلی قاسمی، نژاد پاسر حبیبی.
مشخصات نشر	اردبیل، نگین سبلان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۸۰ ص؛ مصور.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۳۱-۱۲۶-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: literacy and thinking across the curriculum : developing critical thinking skills Critical. philosophy in the primary classroom, 2010
یادداشت	کتاب حاضر اولین بار در سال ۱۳۹۵ تحت عنوان تفکر انتقادی در برنامه‌دروسی، راهنمای عملی پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی، فلسفه و سوادآموزی در کلاس‌های ابتدایی، با ترجمه‌ی محمد جواد یور، صادق موسوی، منیره علی توسط دانشگاه تهران، سازمان انتشارات فیبا گرفته است.
یادداشت	کتابنامه: ص: ۱۴۱ - ۱۴۲.
عنوان دیگر	تحول مهارت‌های تفکر انتقادی، سواد و فلسفه در کلاس درس ابتدایی.
عنوان دیگر	تفکر انتقادی در برنامه‌دروسی، راهنمای عملی پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی، فلسفه و سوادآموزی در کلاس‌های ابتدایی.
موضوع	تفکر انتقادی -- انگلستان -- راهنمای آموزشی (ابتدایی)
موضوع	Critical thinking-- Study and teaching (Elementary) -- Great Britain
موضوع	تفکر انتقادی -- انگلستان -- راهنمای آموزشی (ابتدایی) -- فعالیت‌های فوق برنامه
موضوع	Critical thinking-- Study and teaching (Elementary) -- Activity programs -- Great Britain
شناسه افزوده	تیلور، د. ص: ۱۹۶.
شناسه افزوده	Taylor, David
شناسه افزوده	میکائیلی، نیلوفر
شناسه افزوده	قاسمی، نژاد، محمدعلی، مترجم
شناسه افزوده	حبیبی، پاسر، مترجم
رده بندی کنگره	۳۷۲/۴۷۴۰۹۴۲ / ۳۷۲/۴۷۴۰۹۴۲
رده بندی دیویی	۳۷۲/۴۷۴۰۹۴۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۷۵۰۱۰

تفکر انتقادی در برنامه آموزشی

مترجمین: نیلوفر میکائیلی، محمد علی قاسمی، نژاد پاسر حبیبی

ناشر: انتشارات نگین سبلان طرح روی جلد: زهر سنی

چاپ و صحافی: چاپخانه نگین تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۱-۱۲۶-۷

فهرست مطالب

مقدمه	۱
بخش اول: جنبه های تفکر انتقادی	۵
فصل اول: پرسیدن سوال	۵
فصل دوم: دیدگی	۱۹
فصل سوم: معنی	۳۵
فصل چهارم: ابزارهای تفکر انتقادی: دریافتن	۵۱
فصل پنجم: ابزارهای تفکر انتقادی: تجزیه و تحلیل	۶۵
بخش دوم: تأملات فلسفی و اخلاقی	۸۱
فصل ششم: مقدمه ای بر فلسفه	۸۱
فصل هفتم: کردار شناسی و علم اخلاقی	۹۳
فصل هشتم: دانش و حقیقت	۱۰۷
فصل نهم: دانش به عنوان یادگیری ارزشمند	۱۱۹
فصل دهم: مسئله ادراک	۱۳۳

مقدمه

داستان و تفکر انتقادی

در کتاب اخیر ما، آموزش‌های محیطی برای کلاس درس و ادغام آن در فعالیت‌های ۱ و ۲ (لستر و تیلور ۲۰۰۹)، ما قدرت داستان را به‌عنوان یک ابزار و جادوی طبیعت ترکیب کرده‌ایم. در این کتاب، یک بار دیگر ما قدرت داستان را استفاده می‌کنیم. این بار برای کشف جنبه‌های مختلف تفکر انتقادی. هر داستان مظهر یکی از مفاهیم تفکر انتقادی است، سازه‌ی ایده‌ها، پیچیدگی و انتزاعی قوی و در دسترس.

فلاسفه و دیگران که در مورد ایده‌های بسیاری انتقادی تفکر می‌کنند، اغلب از داستان بهره می‌گیرند. به عنوان مثال، پرسش از وجود خدا با استفاده از ادعای یک باغ زیبای کشف شده در جنگلی طبیعی بررسی شده است. نظم و طراحی آن باغ بدین گونه است که پیشنهاد می‌دهد که یک باغ بان آن را به وجود آورده و پرورش داده است. یا، آیا فقط شانس و اتفاقی خارج از برنامه ریزی، گاهانه رشد کرده است؟

با استفاده از ایده‌های انتزاعی، پرسش‌های فلسفی و مهارت‌های انتقادی به عنوان ساختار اصلی در داستان‌های تامل برانگیز کودکان است. ما مفاهیم مربوطه را به شیوه‌ای که امکان را معرفی می‌کنیم که به آسانی درک خواهد شد و همچنین برای آنها لذت بخش خواهد بود.

طبیعت تفکر انتقادی

ما مهارت‌های تفکر انتقادی را به دو بخش اصلی سازماندهی کرده‌ایم. در بخش اول، جنبه‌های مختلف تأمل انتقادی را در سطوح مناسب برای فعالیت یک و دو جستجو می‌کنیم. این جنبه‌ها عبارتند از: سوال پرسیدن، دیدگاه، منطقی بودن، و توسعه مهارت‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل در بخش دوم ما به کودکان تأمل فلسفی، کشف ماهیت دانش، دوره‌های اخلاقی و مسئله ادراک را معرفی می‌کنیم.

هر فصل با توضیحی از مهارت انتقادی آن فصل آغاز می‌شود و این به نحوی بررسی می‌شود که توسط کودکان مدرسه ابتدایی قابل درک خواهد بود. در این روش ما بطور جامع مفاهیم مربوطه را پوشش می‌دهیم (دلیل، شواهد، ثبات منطقی و تضاد، تجزیه و تحلیل، ارزش‌ها، دانش، فلسفه و غیره). فعالیت‌های یادگیری هر فصل، مفاهیم مرتبط با مهارت‌ها را توسعه می‌دهد (تشخیص مفروضات و سوگیری‌ها، تصورات جایگزین، استفاده از شواهد و منطق، انعکاس یادگیری)، و تمرین فرایند تفکر مربوطه و ابزارها (پرسیدن سوال خوب، ارائه دلایل خوب، طبقه بندی مواد و غیره). ما این فعالیت‌های یادگیری را به سطوح فعالیت اول و فعالیت دوم تقسیم

کرده‌ایم. با این حال، بسیاری از معلمان هر دو مجموعه از فعالیت‌های مناسب برای دانش آموزان‌شان را پیدا خواهند کرد که به طور مناسبی منطبق بر کل کلاس باشد.

تفکر انتقادی به عنوان جعبه‌ای از مهارت‌هایی است که کودکان را قادر می‌سازد تا عمیق‌تر و به طور واضح در مورد آنچه آنها باور دارند (و آنچه را که خوانده شده و یا در رسانه‌ها و غیره گفته شده) و در مورد آنچه باید انجام دهند، فکر کنند. چنین تفکری به آنها کمک خواهد کرد تا آگاهانه‌تر و کمتر به اجبار و مغرضانه، با تعصب و به رفتار غیر منطقی یا عقیده تصمیم بگیرند. مهم است که کودکان این مهارت‌ها را در مدرسه توسعه دهند زیرا یاد می‌گیرند که چگونه انتقادی باشند و فکر کنند چگونه تفکر خودشان عنصر اصلی یادگیری هستند. برای معلمان که می‌خواهند تفکر انتقادی خود را توسعه دهند، در کتاب اخیر از مال لستر، *آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی* (۲۰۰۰)، مفاهیم تفکر انتقادی و مهارت‌ها در سطح بزرگسالان با داستان بزرگسالان برای تجسم ایده‌های کلیدی بررسی شده است.

تفکر انتقادی و برنامه آموزشی: نگرانی‌های برنامه آموزشی مقطعی

از زمان انتشار بررسی مستقل برنامه آموزشی ابتدایی: گزارش نهایی (DCSF، ۲۰۰۹) تاکید زیادی بر یادگیری برنامه آموزشی-مقطعی^۱ در کلاس درس ابتدایی وجود داشته است. این کتاب منبع مفیدی برای تشویق کار برنامه آموزشی-مقطعی خواهد بود. آن درک برنامه آموزشی-مقطعی را در سه راه ارائه کرده است:

سواد آموزی

مهارت‌های گوش دادن، صحبت کردن (ارتباطات شفاهی)، خواندن و نوشتن برنامه آموزشی-مقطعی هستند. در هر فصل، داستان و فعالیت‌های یادگیری مرتبط، تمام جنبه‌های یادآموزی کودکان را ارتقاء می‌دهد.

آموزش ارزش‌ها

ارزش‌ها نیز برنامه آموزشی-مقطعی هستند و برنامه درسی ملی آن را به رسمیت می‌شناسد و مستلزم آن است که معلمان به شخصیت، توسعه اجتماعی، اخلاقی، فرهنگی و معنوی دانش آموزان توجه کنند. از آنجا که داستان‌ها لزوماً ارزش‌های اصلی انسان را مجسم می‌کند، آنها و فعالیت‌های داستانی در آموزش ارزش‌ها مشارکت خواهند کرد.

مهارت‌های تفکر انتقادی و خلاق

مهارت‌های تفکر انتقادی همچنین برنامه جامع آموزشی-مقطعی هستند. در تمام حیطه‌های دانش و فهم انسانی ما نیاز به یادگیری بحث کردن‌های انعکاسی، منطقی، انتقادی و غیره داریم. بنابراین این مهارت‌ها می‌تواند گفته شود که رایج هستند، هر چند آنها به شکل‌های مختلف در زمینه‌های مختلف بکار می‌روند. به عنوان مثال، عادت سوال پرسیدن برای ورود کودکان به تمام زمینه‌های دانش کمک کننده خواهد بود. در نتیجه یک ابزار ضروری

^۱ . cross-curricular